HALVANNEN KRONE SINGLE PÅ FØLGEBREV

av

Tore Haga

Innføring av vektklasser i pakkeposten skjedde 1.1.1924. Noen år senere var det en periode der 150 øre var vektporto for følgebrev i vektklasse I, fra og med 3 kg opp til 5 kg. Perioden begynte 15.6.1936 og varte ut september 1946, altså drøyt 10 år. I det følgende vil den stort sett bli omtalt som «perioden».

I min samling finnes noen følgebrev i nevnte vektklasse fra denne perioden med kr 1,50 i samlet frankatur som gir inntrykk av sammenraskete lavverdier. Slik blir det gjerne når avsender selv har frankert med oppsop fra portokassen sin. Adskillig mer stilig kan det være med et halvannen krones frimerke som single frankering.

I de fire årene frem til annen verdenskrig kurserte som kjent to kongeserier. Fra periodens start i 1936 var det NK 111 som var den kurante kr 1,50, og fra januar 1938 var det NK 214. Ingen av disse har jeg single på følgebrev i perioden, men NK 111 kommer jeg tilbake til. Kurserende kongefrimerker ble gjort ugyldige fra 30.9.1940. NK 214 har jeg aldri sett brukt single på følgebrev, men jeg er sikker på at det har forekommet. Stor etterspørsel etter denne serien kan jo ha gjort at det har skjedd mye fraklipping av frimerker. Jeg håper og tror at den fremdeles eksisterer singlebrukt på følgebrev, men har gitt opp å finne den i tide til å få den med i denne artikkelen.

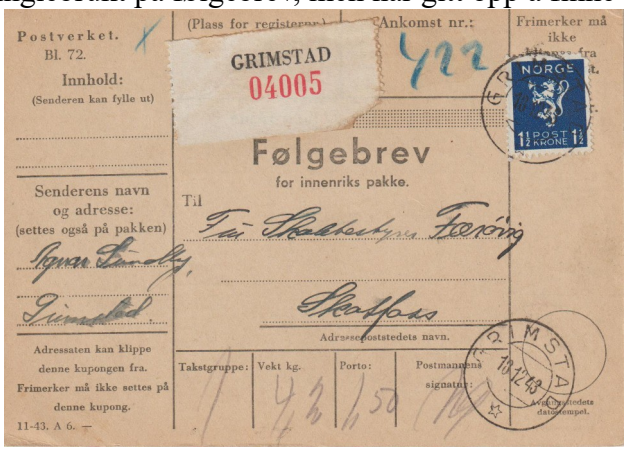

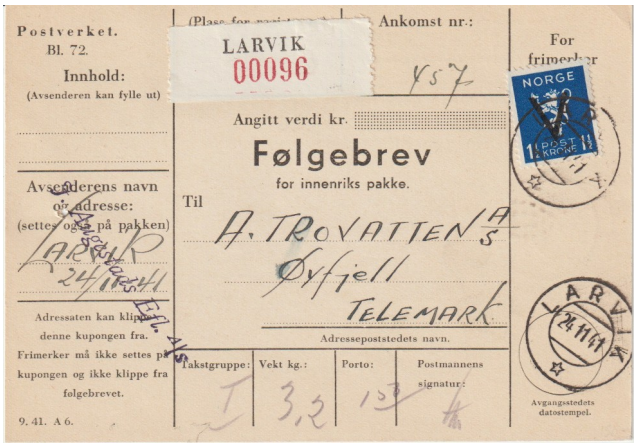

Når det ikke ble noen kongelig åpning av showet, blir det naturligvis ett av mine NK 230 Løve fra oktober 1940 som starter. Denne frankeringen er relativt vanlig å finne, siden merket var i bruk i hele resten av krigstiden og mer til. Det neste nummeret er adskillig mindre vanlig, nemlig NK 290 Løve V, som kom i august 1941, men ble tatt av plakaten etter drøyt to og et halvt år.

I 1945, mot slutten av krigen, kom NK 330 Hertugkrone på scenen. Dette og NK 230 hadde rollene frem til juni 1946, da NK 351 i den nye serien med Kong Haakon debuterte i å pryde følgebrev på samme måte. Her datert 6 dager etter debuten. Siden perioden varte ut september 1946, gjensto da mindre enn fire måneder av forestillingen S*inglebruk av 1½ krone på følgebrev*.

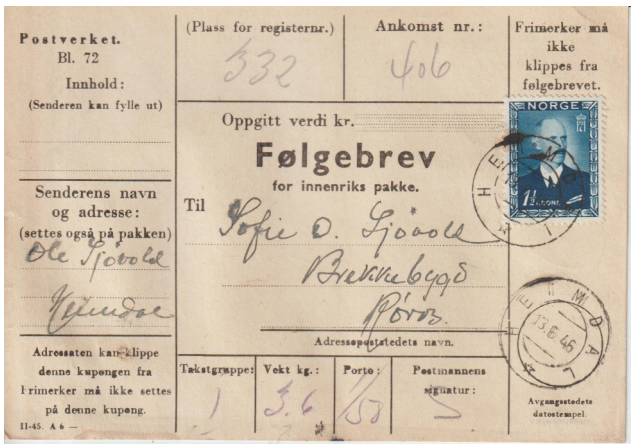

I utgangspunktet trodde jeg at ovennevnte periode var den eneste med vektporto 150 øre for

følgebrev. Etter nøyere studium av portosatsene fant jeg imidlertid ut at i en tidligere periode, 1.7.1906 til 1.7.1917, altså før vektklassenes tid, ville en pakke på fra 7,5 kg til og med 8 kg koste 150 øre. Dette beregnes ut fra grunnpris 75 øre for 5 kg og tillegg av 15 øre pr. ekstra halvkilo. Relevante NK-numre ville være 86, 90, 94 og 111. Man kan nok drømme om å finne følgebrev med de tre første hver for seg, men særlig sannsynlig er det ikke. Dyre saker ville det jo i tilfelle være.

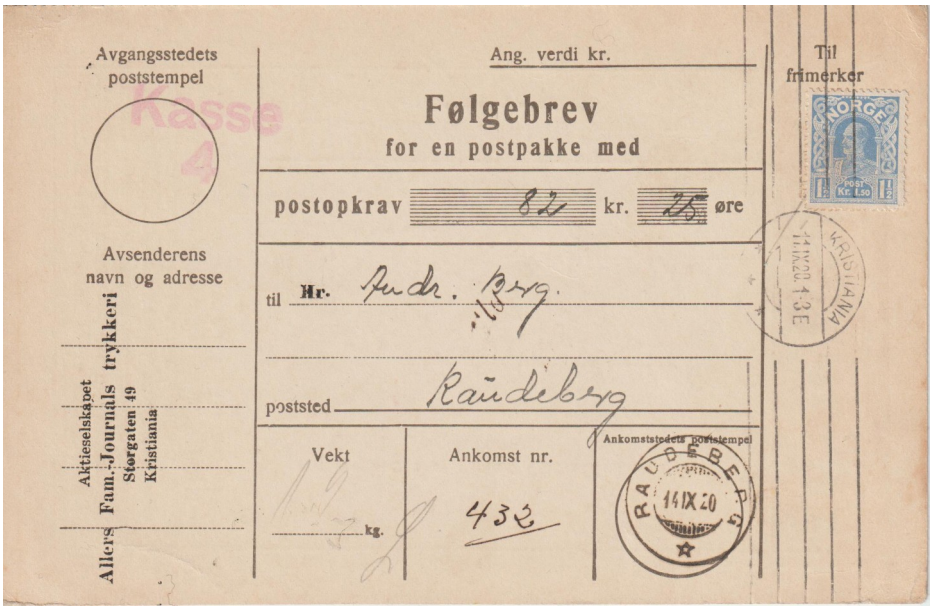

NK 111, derimot! Denne har jeg likevel single på følgebrev, men det er fra tiden mellom de to periodene, nemlig i september 1920 på et postoppkravsfølgebrev, vekt 1,9 kg. Vektporto er da 110 øre, oppkravsgebyr 15 øre og postanvisningsporto 25 øre, tilsammen 150 øre. Det er jo i alle fall er et artig singlefrankert følgebrev, selv om det neppe er spesielt uvanlig

Noe som er artig for meg personlig ved oppkravsfølgebrevet, er at jeg har møtt og hilst på adressaten Andreas Berg. Det skjedde i 1978, altså 58 år etter at det gikk i posten. Han var i 1920 en ung mann på 20 år, handelsmann på Raudeberg, og altså 78 år da vi møttes. Dette skjedde i forbindelse med at min far, som var advokat, bisto Berg med en eiendomstvist. Følgebrevet kom meg tilfeldigvis i hende langt senere ved kjøp av en lot på en nettauksjon, antagelig etter årtusenskiftet.

Enkelte forhenværende høyverdier har i Norgeskatalogen en asterisk, altså *, plassert bak priskolonnene. Dette tegnet betyr at katalogverdien gjelder for merket single på følgebrev. Av de her nevnte er det NK-numre 290, 330 og 351 som har slik asterisk. NK-numre 86, 90, 94, 111, 214 og 230 har i stedet fått K, som innebærer at katalogverdien gjelder for slikt merke sammen med andre merker. Disse utgavene har altså ingen katalogverdi som single på følgebrev.

Det betyr naturligvis ikke at eventuelle slike er verdiløse, om noen skulle tro det!

Kilder:
- Norgeskatalogen 2026.
- Erling Johan Aune og Kristian Aune: Norske innenrikske portotakster & gebyrer 1877-1995.
- Egen samling.